

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญหรือเหตุผลของการวิจัยครั้งนี้

สภาพสังคมและประวัติศาสตร์ของอังกฤษในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 18-19 โดยเฉพาะในสมัยวิคตอเรียน (Victorian Age)* เป็นช่วงระยะเวลาที่ประเทศอังกฤษ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและความเชื่อทางด้านศาสนา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1760-1830

"การปฏิวัติอุตสาหกรรม" หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิธีการว่าด้วยการผลิต ด้านอุตสาหกรรม คือการเปลี่ยนแปลงการผลิตสิ่งของด้วยมือและกำลังคนมาเป็นการผลิต สิ่งของด้วยเครื่องจักรและพลังงาน ระบบการผลิตก็เปลี่ยนจากการผลิตในครัวเรือนมาเป็นการผลิตในโรงงานใหญ่ ประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม เนื่องจากมีปัจจัยพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นแรงงาน ทน ทรัพยากร รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ นับแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมาประชากรของอังกฤษ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในปีค.ศ. 1785 ประเทศอังกฤษมีประชากรประมาณ 9 ล้านคน

---

* ปีเริ่มต้นของยุควิคตอเรียนยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ ประมาณว่าอยู่ในช่วงหลัง สงครามนโปเลียน (Napoleon War) คือหลังปี ค.ศ. 1815 แต่บ้างก็ถือเอาช่วงปลาย ศตวรรษที่ 19 เป็นยุควิคตอเรียน คือถือเอาช่วงระหว่าง ค.ศ. 1837-1901 ซึ่งเป็น ช่วงที่พระราชินีวิคตอเรียของอังกฤษขึ้นครองราชย์ บ้างก็ถือเอาว่ายุควิคตอเรียนเป็นยุคที่ อยู่กึ่งกลางระหว่างสังคมแบบเก่ากับสังคมสมัยใหม่ กล่าวคือถ้ามองในแง่เศรษฐศาสตร์ยุคนี้ เป็นยุคที่สังคมอังกฤษกำลังเปลี่ยนแปลงจากระบบเจ้าขุนมูลนาย (Feudalism) ไปสู่สังคม แบบประชาธิปไตย (Democracy) และสังคมอุตสาหกรรมเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นแทน สังคมกสิกรรมที่กำลังเสื่อมลง

แต่ในปีค.ศ. 1851 ประชากรของอังกฤษมีจำนวนถึง 21 ล้านคน ทั้งนี้เนื่องจากการแพทย์ที่เจริญขึ้นจึงเป็นสาเหตุทำให้อัตราการตายลดลง ประชากรของอังกฤษเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประชากรในวัยทำงานที่ได้รับการฝึกฝนอาชีพมาเป็นอย่างดี (ในสมัยนั้นประเทศอังกฤษมีสมาคมฝึกอบรมอาชีพให้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล) ประกอบกับประเทศอังกฤษมีสถาบันการเงินที่มั่นคงจึงเป็นแหล่งกักเงินของพวกนักลงทุนและนักอุตสาหกรรมที่ต้องการประกอบกิจการต่าง ๆ ทั้งยังอุดมไปด้วยทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น เหล็ก ถ่านหิน ฯลฯ เพราะเป็นประเทศที่มีอาณานิคมมากและประเทศอาณานิคมเหล่านี้ก็เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ปรับปรุงวิธีการผลิต ทำให้สามารถผลิตสินค้าออกมาในรูปของ Mass Production ที่ผลิตได้มากและใช้ต้นทุนต่ำ

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไปเป็นอันมาก มนุษย์ได้นำเอาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ นี้มาเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพ มีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องจักร เครื่องผ่อนแรง เครื่องยนต์กลไก หลาก ๆ ประเภทเพื่อนำมาใช้ในกิจการต่าง ๆ โดยเฉพาะการผลิตสินค้าเครื่องอุปโภคและบริโภค เครื่องจักรช่วยให้สามารถผลิตได้เป็นจำนวนมาก อันมีผลทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากแต่เดิมที่เศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประเทศขึ้นอยู่กับทางการกลีกรรม การประกอบอาชีพต่าง ๆ ใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายหลังเมื่อการอุตสาหกรรมเริ่มเจริญขึ้น เครื่องจักรได้เข้ามามีบทบาทในการผลิตสินค้าต่าง ๆ แทนแรงงานมนุษย์ จุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนก็เปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายในท้องตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ด้วยเหตุนี้ชุมชนของมนุษย์จึงเปลี่ยนไป เมืองเล็ก ๆ กลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ร้านเล็ก ๆ แต่เดิมก็เปลี่ยนไปเป็นโรงงานทันสมัย อันมีผลทำให้ความต้องการแรงงานทางด้านอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น แรงงานด้านกลีกรรมลดน้อยลง เพราะผู้คนในชนบทเป็นจำนวนมากต่างก็ละทิ้งไร่นาของตนเพื่อมาเป็นลูกจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากค่าจ้างแรงงานด้านอุตสาหกรรมสูงกว่าแรงงานด้านกลีกรรม นอกจากนี้ การคมนาคมในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเกิดความจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนสินค้าและขนส่งวัตถุดิบ ดังนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมกันเป็นการใหญ่ เช่น มีการขุดคลองสร้างถนน สร้างทางรถไฟ และเรือยนต์เดินตามชายฝั่งและข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก

การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ไม่เพียงแต่จะทำให้สถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมระบบโรงงานได้เข้ามาแทนที่ระบบการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยมีนายทุนเป็นเจ้าของโรงงาน เครื่องจักร วัตถุดิบในการผลิตสินค้า และเจ้าของสินค้าที่ผลิตซึ่งแตกต่างไปจากระบบการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีนายทุนเป็นคนกลางช่วยซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป ดังนั้น ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมเงินจึงกลายมาเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่ง เพราะผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าได้จะต้องมีทุนในรูปของที่ดิน เครื่องจักร โรงงาน และวัตถุดิบอันแตกต่างไปจากยุคสมัยกลางที่แรงงานและที่ดินเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองที่มีระบบโรงงานเกิดขึ้น ทำให้พวกช่างฝีมือ (craftsmanship) ในชนบทหรือพวกเจ้าของที่ดินรายย่อย (smallholders) อันประกอบด้วย ช่างสี ช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างทำรองเท้า คนขายของเร่ รวมทั้งคนงานในชนบทหมดความสำคัญลง เพราะเมื่อมีการประดิษฐ์เครื่องจักรใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการประกอบอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม พวกชาวบ้านเหล่านี้ลำบากมาก เพราะต้องสูญเสียการประกอบอาชีพด้วยมือ ไปให้กับเครื่องจักรที่เข้ามามีบทบาทแทน พวกเขาต้องกลายมาเป็นคนงานที่ระเห่ร่อนในเมือง

ในยุคของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้ พวกนายทุนและนักอุตสาหกรรมทั้งหลายต่างก็แข่งขันทำการค้าและธุรกิจเพื่อผลประโยชน์และความมั่งคั่งของตนเอง รัฐบาลไม่ได้มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ในการควบคุมเจ้าของโรงงานหรือผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าทั้งหลาย ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมีนโยบายเศรษฐกิจแบบการค้าเสรี (Laissez-Faire) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากหลักอุดมคติของแอดัม สมิท (Adam Smith) ปรัชญาของเขามีอิทธิพลอย่างมากมาตั้งแต่เริ่มการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนั้นรัฐบาลจึงปล่อยให้เอกชนดำเนินธุรกิจได้อย่างเสรี โดยมิได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการหรือธุรกิจของเอกชนเลย และมีได้ออกกฎบังคับว่าด้วยจำนวนเวลา อัตราค่าจ้าง การรักษานามีย มาตราฐานความเป็นอยู่ ฯลฯ ของพวกกรรมกรเลย เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่สามารถมีสิทธิตกลงกันได้ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง ด้วยเหตุนี้เจ้าของโรงงานจึงเอาเปรียบลูกจ้างอย่างมาก และนิยมจ้างเด็กและผู้หญิงทำงาน ทั้งนี้เพื่อทุ่นค่าใช้จ่าย เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถจะต่อรองค่าจ้างแรง

งานกับนายจ้างได้ ดังนั้นจึงเกิดการว่าจ้างที่ทารุณขึ้น

ในขณะที่การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างกว้างขวาง คือประมาณหลังปี ค.ศ. 1832 ชนชั้นกลางเข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศ การปฏิรูปประเทศจึงเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของชนชั้นกลาง สังคมมีความอยุติธรรมและการคอร์รัปชันขึ้นอย่างมากมาย ถึงแม้ว่าจะมีการออกกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับสิทธิพิเศษในเรื่องของทรัพย์สิน และชาติกำเนิดของบุคคล พวกชนชั้นกลางที่ประกอบธุรกิจจนร่ำรวยต่างก็อยากจะได้เลื่อนฐานะความเป็นอยู่ของตน ด้วยการซื้อขายตำแหน่งกันกับพวกขุนนางในยุควิคตอเรียน กลุ่มชนชั้นกลางเหล่านี้มีโอกาสสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเอง จึงทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาซึ่งตรงกันข้ามกับกรรมกรในโรงงาน ชนชั้นกลางที่ยากจน รวมถึงกรรมกรในชนบท พวกเขามีชีวิตอยู่ได้ด้วยค่าจ้างและแรงงาน สภาพความเป็นอยู่ของพวกเขาต่ำมาก อาศัยอยู่ในที่พักที่แออัด การสาธารณสุขต่ำ ผู้หญิงและเด็กได้รับการกดขี่ ต้องทำงานหนัก ได้รับค่าจ้างต่ำ พวกชนชั้นต่ำต้องอดการศึกษาและไม่ค่อยมีสิทธิในการบริหารปกครองประเทศ เพราะพวกขุนนางและคนร่ำรวยกีดกันไม่ให้การศึกษาขยายตัวเนื่องจากเกรงการปฏิวัติ การปฏิรูปความเป็นอยู่ของกรรมกรจึงเป็นไปอย่างยากลำบากมาก

ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายนี้ อาชีพต่าง ๆ มีหลากหลายมากขึ้นรวมทั้งการสร้างสรรค์ความชำนาญแบบใหม่ ๆ ถูกนำมาใช้แทนความชำนาญแบบเก่าที่เริ่มเสื่อมความนิยมลง สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้ความรู้สึกของคนไม่มั่นคง สภาพของสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยโรงงาน ทำให้ชีวิตของผู้คนผูกพันและตกอยู่ใต้อำนาจของเครื่องจักร ผู้คนต้องตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ที่อยู่อาศัยที่แออัด มีความเป็นอยู่ที่อดอยากยากจน อากาศสกปรก บางครั้งเกิดโรคระบาดทำให้ผู้คนเสียชีวิตไปเป็นอันมาก จากสภาพดังกล่าวนี้ ทำให้นักปฏิรูปสังคมอย่างทอมัส คาร์ไลล์ (Thomas Carlyle) ดิสเรลลี (Disraeli) ฯลฯ ต่างก็มองย้อนอดีตและเสียดายผลกระทบของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีต่อสภาพแวดล้อม และความรู้สึกของผู้คน พวกเขาเห็นว่าชาวนาซางมีมือในยุคก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมมีความเป็นอยู่ดีกว่าคนจนในยุคปัจจุบัน และเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม และยังมีผลต่อสภาพจิตใจและความรู้สึกของผู้คนอีกด้วย

ดังนั้นยุควิคตอเรียจึงเป็นยุคที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง อาจจะกล่าวได้ว่า ไม่มียุคใดสมัยใดในประวัติศาสตร์ของอังกฤษที่โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงมากเท่ากับยุควิคตอเรียนี้ สภาวะการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจและความรู้สึกของผู้คนเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในวงวรรณกรรมอีกด้วย ในตอนต้นศตวรรษที่ 19 งานวรรณกรรมจะมีลักษณะเป็นแบบโรแมนติก (Romanticism) กวีและนักเขียนต่างได้รับแรงดลใจจากการปฏิวัติของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 งานเขียนมุ่งแสดงความรู้สึกรักธรรมชาติและเน้นให้เห็นถึงความผูกพันใกล้ชิดระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ กวีและนักเขียนมักนำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ แสดงความเห็น ความรู้สึกที่รุนแรง ผู้นำขบวนการโรแมนติกที่มีชื่อเสียงและเด่นที่สุดในยุคนี้คือ วิลเลียม เวิร์ดสเวิร์ธ (William Wordsworth) หรือที่ได้รับยกย่องว่าเป็นกวีแห่งธรรมชาติ

ภายหลังปี ค.ศ. 1840 เรื่อยมาจนถึงปลายศตวรรษที่ 19 วรรณคดีอังกฤษได้เข้าสู่ยุควิคตอเรีย ซึ่งเป็นระยะที่ชนชั้นกลางเข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศ ความผันแปรทางสังคมอันเนื่องมาจากผลกระทบของการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้งานเขียนตลอดจนศิลปะต่างมุ่งความสนใจไปในเรื่องของศีลธรรม โดยมีจุดหมายที่ต้องการจะฟื้นฟูสภาพต่าง ๆ ให้ดีขึ้น รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดในใจของคน ความคิดขึ้นชมธรรมชาติแบบเวิร์ดสเวิร์ธในยุคโรแมนติกจึงเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะอารยธรรมสมัยใหม่ของโลกอุตสาหกรรมทำให้มนุษย์ห่างเหินจากโลกธรรมชาติมากขึ้น ความเชื่อถือในองค์พระผู้เป็นเจ้าและความคิดเชิงศาสนาของมนุษย์เริ่มเปลี่ยนไป เพราะการค้นพบโลกภายนอก (Physical World) ของมนุษย์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้มนุษย์เริ่มมีความสำนึกในตนเอง (Self-consciousness) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลกธรรมชาติจึงเป็นไปอย่างผิวเผิน งานเขียนในยุควิคตอเรียจึงเหมือนกับเป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งเก่า ๆ ที่กำลังเสื่อมลง งานเขียนจะมีลักษณะวิพากษ์วิจารณ์สังคม ทั้งยังเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ทางสังคมที่สำคัญยิ่ง และงานเขียนของโทมัส ฮาร์ดีย์ (Thomas Hardy) ก็เป็นวรรณกรรมอันทรงคุณค่าที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างมาก

โทมัส ฮาร์ดีย์เป็นนักเขียนในยุควิคตอเรียที่น่าสนใจมากคนหนึ่ง ในบรรดานักเขียนของอังกฤษที่มีชื่อในยุคนี้ เช่น ชาลส์ ดิคเคินส์ (Charles Dickens) จอร์จ

เอเลียท (George Eliot) ฯลฯ ฮาร์ดีมีชีวิตอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในสมัยปลายศตวรรษที่ 19 อันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งการขยายตัวของลัทธิทุนนิยมอีกด้วย ฮาร์ดีมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากจะมีผลกระทบต่อสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนในเมืองแล้ว ยังมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และศีลธรรมของสังคมชนบท อันรวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมอีกด้วย จากการศึกษาที่ฮาร์ดีได้เติบโตมาในชนบทแถบเวสเซกซ์ (Wessex) ซึ่งตั้งอยู่ไปทางตอนใต้ของประเทศอังกฤษ ทำให้เขาได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมชนบทของอังกฤษในแถบเวสเซกซ์ หรือดอร์เซต (Dorset) ที่ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบท เช่น ปัญหาเรื่องชนชั้น รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวชนบทที่ตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมของสังคมในยุคนั้น ในขณะที่นักเขียนคนอื่น ๆ มักจะบรรยายถึงสภาพและปัญหาของสังคมเมืองในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

นวนิยายของฮาร์ดีมักเสนอแนวความคิดโดยผ่านทางฉาก ตัวละคร แทนเรื่องการดำเนินเรื่องและปรัชญาชีวิตของตัวละคร ตลอดจนการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทอังกฤษในแถบเวสเซกซ์ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบท และวิถีชีวิตของผู้คนที่แปรเปลี่ยนไปขณะเดียวกันงานเขียนของเขา ก็แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดอนุรักษ์นิยมในแง่ที่เขาเห็นคุณค่าของชีวิตชนบท รวมทั้งวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่นับวันก็ค่อย ๆ สูญหายไป ในท่ามกลางกระแสคลื่นของการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ และด้วยเหตุที่นวนิยายของฮาร์ดีเสนอภาพสังคมชนบทในท้องถิ่นเวสเซกซ์อันเป็นท้องถิ่นที่เขาเกิด นวนิยายของเขาจึงได้รับชื่อว่า Wessex Novels หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า The Novel of Man and Environment เพราะนวนิยายของเขาสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ฮาร์ดีได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเขียนนวนิยายที่สะท้อนภาพชีวิตชนบท (Rural Novelist) ที่เด่นที่สุดในยุควิคตอเรีย การศึกษางานของฮาร์ดีทำให้เราได้เข้าใจถึงสภาพสังคมของยุควิคตอเรีย โดยเฉพาะผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมชนบทในแง่มุมที่กว้างขวาง ชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาถึงสภาพสังคมชนบทของอังกฤษในแถบเวสเซกซ์ที่เป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและศีลธรรม ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกและสภาพจิตใจของผู้คนสมัยนั้นจากนวนิยายเวสเซกซ์ทั้ง 7 เรื่องของฮาร์ดี้
2. ศึกษาทัศนะของฮาร์ดี้ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษา

โทมัส ฮาร์ดี้ มิได้รู้จักกันว่าเป็นเพียงนักเขียนนวนิยายเท่านั้น เขายังเขียนเรื่องสั้น บทความ บทกวีนิพนธ์ และบทละครอื่น ๆ อีก ผลงานส่วนใหญ่ของเขามักจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในระหว่างยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในชนบทดอร์เซต หรือที่ฮาร์ดี้ใช้ชื่อว่าเวสเซกซ์ ในงานเขียนของเขา งานเขียนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของเขาได้แก่ นวนิยายชุดเวสเซกซ์ซึ่งมีทั้งหมด 7 เรื่องด้วยกัน นอกจากนี้เขายังเขียนเรื่องสั้นหลาย ๆ เรื่องโดยรวมเรื่องสั้นเหล่านี้ไว้เป็นชุดเดียวกันโดยใช้ชื่อว่า Wessex Tales (1888) และยังมีเรื่องสั้นอื่น ๆ อีกเช่น "A Group of Noble Dames" (1891), "Life's Little Ironies" (1894), "A Changed Man and Other Tales" (1913) เป็นต้น ส่วนผลงานทางด้านบทกวีนิพนธ์ที่มีชื่อเสียงของเขาได้แก่ Wessex Poems and Other Verse (1898), Poems of the Past and Present (1901), Satires of Circumstance (1914) ส่วนผลงานทางด้านบทละครนั้น ฮาร์ดี้เขียนบทละครเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น คือ The Dynasts Part I, II, III, (1904-1908) สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมชนบทเวสเซกซ์ โดยจะศึกษาจากนวนิยายเวสเซกซ์ทั้ง 7 เรื่องของเขานี้ เพราะนวนิยายเวสเซกซ์ของฮาร์ดี้บรรยายให้เห็นถึงสภาพสังคมและวิถีชีวิตการทำงานของผู้คนในดอร์เซตได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ขณะเดียวกันนวนิยายเวสเซกซ์ของเขาก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบทดอร์เซตในระหว่างการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดีอีกด้วย นวนิยายเวสเซกซ์ทั้ง 7 เรื่องของฮาร์ดี้ที่จะนำมาวิเคราะห์ มีดังนี้

1. Under the Greenwood Trees (1872)
2. Far From the Madding Crowd (1874)
3. The Return of the Native (1878)
4. The Mayor of Casterbridge (1886)
5. The Woodlanders (1887)
6. Tess of the D'Urbervilles (1891)
7. Jude the Obscure (1896)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมชนบทของอังกฤษในแถบเวสต์เสกซ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากผลกระทบของการปฏิวัติอุตสาหกรรมจากนวนิยายของฮาร์ดีนี้ ผู้เขียนจะนำแนวความคิดทางด้านสังคมวิทยามาศึกษาวิเคราะห์ เพราะสังคมวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม และสังคมวิทยาชนบทก็เป็นวิทยาการสาขาหนึ่งของสังคมวิทยาทั่วไปซึ่งมุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ของคน และวัฒนธรรมของคนในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชนบท ศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมในชนบท การเปลี่ยนแปลงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในชนบท แนวทางวิถีชีวิตเกษตรกรรมและผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้การศึกษาถึงสังคมชนบทจำเป็นต้องศึกษาถึงความเกี่ยวข้องกับสังคมเมืองด้วย เพราะปรากฏการณ์ทางสังคมเมืองเป็นสิ่งที่สะท้อนมาสู่สังคมชนบทเสมอ ในการศึกษานวนิยายทั้ง 7 เรื่องของฮาร์ดีจะนำทฤษฎีในการศึกษาสังคมชนบทในทางสังคมวิทยาวิเคราะห์ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองและชนบท (Rural-Urban Continuum Theory) ของรอเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) กับเฟร์ดินันด์ ทอนนีส์ (Ferdinand Tonnies)
2. แนวความคิดเรื่องเกณฑ์การแบ่งสังคมชนบทกับสังคมเมืองของพิทิม เอ เซอโรคิน (Pitirim A. Sorokin), คาร์ล ซี ซิมเมอร์แมน (Carle C. Zimmerman) ชาลส์ เจ แกลพิน (Charles J. Galpin)
3. แนวความคิดเรื่องบุคลิกภาพของประชากรชนบทและเมืองของพอล เอฟ ซีคอร์ด (Paul F. Secord), คาร์ล ดับเบิลยู แบคแมน (Carl W. Backman) และแลนดิส (Landis)

4. แนวความคิดเรื่องผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมของ วิลเลียม เอ็ม โดบริเนอร์ (William M. Dobriner)

ในการนำทฤษฎีหรือแนวความคิดของนักสังคมวิทยาเหล่านี้มาใช้วิเคราะห์ นวนิยายของฮาร์ดี้ทำให้การศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบกับเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ และยังทำให้เราได้เข้าใจถึงสภาพสังคมชนบทอังกฤษจากนวนิยายของฮาร์ดี้ได้เด่นชัดขึ้น อันรวมไปถึงความเข้าใจในวิถีชีวิต ทศนคติ พฤติกรรมของตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของคนชนบทในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ในการที่เราจะศึกษาวิเคราะห์นวนิยายของฮาร์ดี้เห็น เราควรที่จะทำความเข้าใจกับศาสตร์ทางด้านสังคมวิทยาชนบทเสียก่อน รวมทั้งสาเหตุที่ผู้เขียนนำศาสตร์นี้มาวิเคราะห์นวนิยายเวสเสกซ์ของฮาร์ดี้ด้วย

สังคมวิทยา ในหนังสือ "Social Structures and Systems" ของ โดบริเนอร์ ได้กล่าวถึงความหมายของสังคมวิทยาไว้ว่า สังคมวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม สังคมวิทยานับว่าเป็นศาสตร์ที่เก่าที่สุดและใหม่ที่สุดในขณะเดียวกัน ทั้งนี้เพราะสังคมวิทยาเป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นมานานแล้วในประวัติศาสตร์อันยาวนานของเรา ซึ่งหมายถึงว่ามนุษย์ทุกคนต่างก็มีความเป็นนักสังคมวิทยาอยู่ในตนเอง เพราะมนุษย์สามารถที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างที่แวดล้อมเขาอยู่ เช่น ครอบครัว ชุมชน เผ่า ประเทศชาติ เป็นต้น แต่ศาสตร์นี้เพิ่งจะได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์หนึ่งในบรรดาศาสตร์ทั้งหลายเมื่อศตวรรษที่ 19 นี้เอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การอธิบายถึงศาสตร์นี้ค่อนข้างจะเป็นเรื่องนามธรรมอยู่มาก เช่น ในการที่เราจะอธิบายถึงสังคม สถาบัน ฯลฯ ถ้าไม่ยกตัวอย่างประกอบก็คงเข้าใจยากทีเดียว

สังคมวิทยาชนบท สังคมวิทยาชนบทเป็นสาขาหนึ่งของสังคมวิทยาที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ของคนและวัฒนธรรมของคนในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชนบท นั่นก็คือการศึกษาถึงชีวิตชนบทนั่นเอง โดยการศึกษาถึงชีวิตชนบทนั้นจำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบกับชีวิตเมืองด้วย เพื่อจะได้เห็นความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบทได้ชัดเจนขึ้น

ขอบเขตของสังคมวิทยาชนบท

ในหนังสือ Rural Sociology : An Introduction ได้กล่าวถึงขอบเขตของสังคมวิทยาชนบทตามทฤษฎีของเบอร์ทรานด์ (Bertrand) ซึ่งเขาเน้นถึงการศึกษา รูปแบบทั้งหมดของความสัมพันธ์ทางสังคมในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชนบท ขอบเขตของสังคมวิทยาชนบทจะศึกษาถึงสิ่งต่าง ๆ ตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. Rural Community เป็นการศึกษาถึงลักษณะชุมชนชนบท สภาพแวดล้อมของชุมชนในหมู่บ้าน
2. Rural Social Structure เป็นการศึกษาถึงโครงสร้างทางสังคมชนบท
3. Rural Institutions ศึกษาถึงสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และศาสนา
4. Culture ศึกษาถึงวัฒนธรรมของคนชนบท
5. Social Change ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลกระทบของความเป็นเมือง (urbanization) ผลกระทบของการอุตสาหกรรม (industrialization) และความเจริญต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตชนบท
6. Agricultural Transformation ศึกษาถึงการนำวิทยาการสมัยใหม่ (technology) หรือเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการกลสิกรรม โดยศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อชีวิตชนบท โดยเฉพาะการเติบโตของระบบเศรษฐกิจในชนบท
7. Rural Development Programmes ศึกษาถึงผลกระทบของโครงการพัฒนาชนบท
8. Rural Demography ศึกษาถึงอัตราการเจริญเติบโตของประชากร การอพยพของประชากรจากชนบทมาสู่เมือง (rural to urban) และการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรภายในชนบท (rural to rural migration)
9. Rural Social Problems ศึกษาถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจสังคม (socio-economic inequality) ภาวะการว่างงาน ความยากจน การขาดอาหาร ความไม่รู้หนังสือ อาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบท ฯลฯ

สำหรับในหนังสือสังคมวิทยาของ รัชนีกร เศรษฐวี ได้ให้ขอบเขตของการศึกษาวิชาสังคมวิทยาชนบทไว้ดังนี้

1. ศึกษาหน้าที่ (function) ของรูปแบบแห่งการรวมตัวกันของส่วนประกอบในสังคมที่จะก่อให้เกิดชีวิตร่วมกันของชาวชนบท หรือพิจารณาถึงโครงสร้างของสังคมชนบท
2. ศึกษาขบวนการวิวัฒนาการของชุมชน เพราะทุกชุมชนชนบทย่อมเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงและสะสมทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลานาน
3. การทำความเข้าใจธรรมชาติ ของมนุษย์เช่นความต้องการแรงขับ แรงจูงใจ ทศคติ และสิ่งล้าลึกอื่น ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เปิดเผย (overt behavior) ของมนุษย์ในชนบทได้

สาเหตุในการนำศาสตร์สังคมวิทยาชนบทมาศึกษาวิเคราะห์งานของฮาร์ดี

เนื่องจากนวนิยายเวสเสกซ์ของฮาร์ดีสะท้อนภาพสังคมและวิถีชีวิตของผู้คนในชนบท และนวนิยายทุกเรื่องของเขา ก็แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในการนำศาสตร์ทางด้านสังคมวิทยาชนบท ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นชนบทมาศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมชนบทเวสเสกซ์ที่ปรากฏในงานของฮาร์ดี จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำกรอบแนวความคิดทางสังคมวิทยาชนบทมาช่วยเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพสังคมชนบทในนวนิยายเวสเสกซ์ ซึ่งทำให้การวิเคราะห์นั้นเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ ทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมได้เป็นอย่างดี

สำหรับขอบเขตในการศึกษาสภาพสังคมชนบทของเวสเสกซ์จากนวนิยายทั้ง 7 เรื่องของฮาร์ดี ผู้เขียนมุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของชุมชนเวสเสกซ์ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยพิจารณาถึงโครงสร้างทางสังคมชนบท สถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ ศาสนา การเมือง การศึกษา รวมถึงการศึกษาถึงวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบทด้วย ซึ่งในการศึกษาวิเคราะห์นี้จะนำทฤษฎีของนักสังคมวิทยาชนบทมาช่วยในการศึกษาวิเคราะห์ด้วยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาถึงชุมชนชนบทของเวสเสกซ์ (rural community) โดย
  - 1.1 นำคำจำกัดความของคำว่า "สังคมชนบท" ของรอบเบิร์ต เรดฟิลด์ เจ้าของทฤษฎี Folk - Urban Continuum และเฟร์ดินันด์ ทอนนีส์ (Ferdinand Tonnies) เจ้าของทฤษฎี Rural-Urban Continuum Theory มาใช้ในการมองภาพสังคม

ชนบทของเวสเสกซ์ว่ามีลักษณะอย่างไร หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใดในช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยจะพิจารณาจากนวนิยายทั้ง 7 เรื่องของฮาร์ดี้

1.2 นำเกณฑ์การแบ่งสังคมชนบทและสังคมเมืองของพิกิริม เอ เชอรรคิน คาร์ล ซี ซิมเมอร์แมน และชาลส์ เจ แกลพิน มาวิเคราะห์ภาพของชุมชนชนบทเวสเสกซ์ โดยพิจารณาถึง

- ความแตกต่างทางด้านอาชีพ
- ความแตกต่างทางด้านสิ่งแวดล้อม
- ความแตกต่างทางด้านขนาดของชุมชน
- ความแตกต่างทางด้านความคล้อยคลึงและความแตกต่างของประชากร
- ความแตกต่างทางด้านการแบ่งชั้นทางสังคม ความซับซ้อนทางวัฒนธรรม
- ความแตกต่างทางด้าน การเคลื่อนย้ายทางสังคม การอพยพย้ายถิ่นของประชากร
- ความแตกต่างทางด้าน การปะทะสังสรรค์ทางสังคม

1.3 แนวความคิดเรื่องบุคลิกภาพของประชากรชนบทและเมือง ของพอล เอฟ ซีคอร์ด และคาร์ล ดับบลิว แบคแมน รวมทั้งพอล เอช แลนดิส โดยจะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของคนในชนบท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ธรรมชาติกับแบบแผนวัฒนธรรม

- ธรรมชาติบังคับให้เกิดแบบแผนวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
- ธรรมชาติก่อให้เกิดการสร้างแบบแผนนิสัยที่แตกต่างกัน
- ธรรมชาติกับความรู้สึกมั่นคงในชีวิต
- ธรรมชาติกับนิยามพื้นบ้าน
- ธรรมชาติกับการมีโชค
- ธรรมชาติกับบุคลิกภาพของชาวชนบท

1.3.2 ลักษณะทางจิตวิทยาของชาวชนบท

- ลักษณะของกลุ่มปฐมภูมิ
- ความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.3.3 วัฒนธรรมกับบุคลิกภาพของชาวชนบท

- วัฒนธรรมทางวัตถุที่ง่าย ไม่ซับซ้อน

- ความโดดเด่นของวิถีประชาแบบเก่า
- การเน้นหนักด้านความจริงจัง
- การทำการเกษตรเป็นวิถีชีวิต
- นิยามรัชสมัย
- ความเคยชินต่อระบบการแลกเปลี่ยนภายในละแวกบ้าน
- การไม่ได้คุ้นเคยกับการเข้าสังคมแบบชาวเมือง
- การใช้ภาษาสั้น ๆ ง่าย ๆ
- มาตรฐานทางศีลธรรมเคร่งครัดและตายตัว

2. ศึกษาถึงผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีต่อสภาพสังคมชนบทเวสเสกซ์ โดยจะนำแนวความคิดในเรื่องผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมของวิลเลียม เอ็ม โดบริเนอร์ มาใช้ในการวิเคราะห์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย